

YANKI

ÖZEL EĞİTİM HİZMETLERİ BÖLÜMÜ

7. SAYI

3 ARALIK DÜNYA ENGELLİLER GÜNÜ

ARALIK, 2024

Çay Mah. Prof. Naci Şensoy Cad. No:5 Kat:5 Çarşamba/SAMSUN

<http://carsambaram.meb.k12.tr>

0362 833 16 60

963763@meb.k12.tr

carsambahyram

3 ARALIK DÜNYA ENGELLİLER GÜNÜ

Her yıl hatırladığımız özel bireylerimizin gününün adıdır 3 Aralık. Devletimizin engelli bireyler için sunduğu bir çok imkan ve olanaklar sayesinde onlar için belli bir konfor düzeyi sağlamıştır. Birçok yeni hizmet sunulmaktadır ve verilen hizmetler tüm engelli bireyleri kapsayacak şekilde tabana kadar yayılmıştır, belli bir standart yakalanmıştır. Ancak sadece devlet eli ile yapılan hizmetler ile yürütülecek bir çalışma olmadığını da anlamak gerekir. Bu grubun içerisinde var olan bireylere verilen hizmetlerin taçlanması için toplumsal bir desteğe ihtiyaç vardır. Bütün vatandaşların vereceği destek önem arz etmektedir. Engelli bireylerin toplumdan beklentisi saygı, koşulsuz kabul ve sevgidir. Engelli bireylerimize yönelik bazı insanlarda olumsuz bir bakış açısı mevcuttur; bu bireylerin hep muhtaç olacağı, kendi sınırları içerisinde başarılı olmayacağı, eksik ve yetersiz kalacağı vb. Asıl bu yaklaşımlar bu bireylerimizin kendi bireysel gelişimleri açısından bir engel oluşturmaktadır. Engelli bireylerimizi koşulsuz bir şekilde kabul etmek kendi engel durumlarına göre yetersizlik alanları olduğu gibi yeterli ve başarılı olabileceği yönlerini de kabul etmektir. Engelli bireylere saygı kavramının içeriğini sadece yetersizlik alanlarına karşı saygı ya da olumsuz olarak görülen özelliklerine karşı sabırlı davranışlar sergilemek gibi anlıyoruz. Bu büyük bir yanılgıdır. "Engelli bireylere saygı konusunda da eşit vatandaşlık kavramına göre hareket edersek, evet bizler işte o zaman engelli bireylere saygılı olduğumuzu göstermiş oluruz. Engelli bireylerle eşitiz ancak engel durumuna göre pozitif ayrımcılığı da gerçek manada kabul etmiş oluruz. Engelli bireylerimize göstermiş olduğumuz sevgi duygusunun aslında acıma duygusu ile şekillendiğini görmekteyiz. Sevme duygusu aslında hiçbir ön koşul sunmaksızın değer vermek, sadakat, bağlılık ve hiçbir kaygı duymadan (engelli olma korkusu vb) her koşulda yanında olabilmektir.

İŞİTME ENGELLİ VEYA CİDDİ İŞİTME BOZUKLUĞUNA SAHİP BİREYLERİN ÖZELLİKLERİ:

Kısmi veya total işitme engelli öğrenciler için görme duyusu iletişim ve öğrenme için önemlidir. İşitme engelli öğrenciler iletişimlerini dudak okuyarak veya işaret dili kullanarak görsel yetileri ile sağlarlar. Kullanılan işaret dilleri, aynı diller gibi, ülkeden ülkeye farklılık gösterir. Pek çok işitme engelli öğrenci işitme cihazı kullanır. Burada unutulmaması gereken işitme cihazının konuşma seslerini yükselttiği gibi çevredeki diğer sesleri de yükseltmesidir. Bu durum anlamada sorun oluşturabilir.

GÖRME ENGELLİ VEYA GÖZLÜKLE DÜZELTİLEMİYEN CİDDİ GÖRME BOZUKLUĞUNA SAHİP BİREYLERİN ÖZELLİKLERİ:

Görme engelli öğrencinin hepsi beyaz baston kullanmazlar, hepsi Braille alfabesini bilmezler. Tamamen görme kaybı olanların oranı oldukça düşüktür. Genel de görme bozukluğu olan öğrencinin belirli bir görme kapasitesi vardır. Fakat görme bulanıklığı, mesafe ve hızı algılayamama, benzer renk ve cisimleri ayıramama, belirli bir mesafe sonrasında iyi görememe veya dar görüş açısı gibi değişik şekillerde bozuklukları olur. İster görme engelli olsun ister yukarıdaki görme bozukluklarından birine sahip olsun bu öğrencinin eğitim süreçlerinde işitmenin çok önemli bir yeri olduğunu unutmamak gerekir.

FİZİKSEL ENGELE SAHİP BİREYLERİN (KOLLARINI KULLANMADA ZORLUK ÇEKENLER, TEKERLEKLI SANDALYE VEYA KOLTUK DEĞNEĞİ KULLANANLAR VS.) ÖZELLİKLERİ:

Ortopedik engelli çocukların kendilerine özgü dil, konuşma; zihinsel, fiziksel, sosyal ve duygusal özellikleri bulunmamaktadır. Ortopedik engelli çocukların tümünde ortak olan özellik bedensel hareketlerinin normal olarak işlevde bulunmalarının engellenmiş olmasıdır. Bu çocuklarda denge bozuklukları görülür. Ortopedik engelli çocukların pek çoğunun sürekli olarak doktora gitmesi veya çok hastalanması nedeniyle evde yatması okuldan ve derslerden geri kalmasına neden olmaktadır. Normal zeka düzeyinde olsa dahi bu durumlarından dolayı okul başarıları düşüktür. Yürüme, koşma, tırmanma gibi hareketlerden kaçınırlar. Kendilerine güvenleri azdır. Motor koordinasyonları zayıftır. Yazı yazmada zorlanabilirler. Ortopedik engelli çocukların zaman zaman uyum problemleri olduğu bir gerçektir. Ancak bu problemleri bedensel yetersizlikten kaynaklanmaktan çok bedensel yetersizliği olanların toplum tarafından nasıl algılandığı, toplumun onlara yönelik tutum ve davranışlarından kaynaklanmaktadır.

ZİHİNSEL YETERSİZLİĞE SAHİP OLAN BİREYLERİN ÖZELLİKLERİ:

Zihinsel yetersizliği olan öğrenciler de normal yaşlıları gibi temelde aynı psikolojik, fizyolojik, sosyal, duygusal gereksinimlere sahiptirler. Kendi aralarında da bireysel farklılıklar gösterirler. Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin en temel/belirgin özelliği olarak gelişim hızlarının yaşlılarından yavaş olmasını söyleyebiliriz. Bu gecikme gelişimin tüm alanları için geçerlidir. Bir bebeğin zihinsel yetersizliğinin olduğunu söylüyorsak, bu bebeğin yuvarlanma, emekleme, yürüme ve konuşmaya başlama gibi gelişim alanlarında yaşlılarını geriden takip ettiğini ifade ediyoruz demektir .

Öğrenmede yavaşlık, dikkat dağınıklığı, konuşma bozukluğu ve gecikmiş konuşma, duyu-motor problemleri bu özellikler genel olarak tüm zihinsel engelli öğrencilerde görülmekte ancak bu becerilerdeki başarısı, zihinsel engelin derecesine göre değişmektedir. Örneğin hafif derecede zihinsel yetersizliği olan bir öğrenci sosyal gelişimi ve günlük yaşam becerilerinde yeterli bir öğrencidir. Temel probleminin öğrenme ve dikkat dağınıklığı ile ilgili olduğu kabul edilmektedir. Orta/ağır derecede zihinsel yetersizliği olan öğrenci ise bu alanların tümünde birden yetersizlik gösteren, destek gereksinimi olan öğrencidir.

OTİZMİ OLAN BİREYLERİN ÖZELLİKLERİ:

Göz teması ya yoktur ya da kısıtlıdır. Adı ile seslenince tepki vermezler. Aşırı hareketli veya hareketsiz olabilirler. Çevreleri ile ilgilenmezler. Sarılma ve öpme gibi fiziksel temastan hoşlanmazlar. Bazıları çok inatçı ve hırçın olabilir. Sosyal ortama girdiklerinde aşırı korkup tepki verebilirler. Sıklıkla yemek yeme bozukluğu gösterirler. Kendilerine ve etrafındaki eşyalara zarar verebilirler. Tehlikeye ve acıya karşı duyarsızdırlar. Topluluk içinde yaşlıları ile diyalog kurmazlar, oyunlara katılmazlar, kendilerini izole ederler. Konuşmayı öğrenseler bile hep aynı kelimeyi tekrar ederler. Konuşmayı iletişim aracı olarak kullanmazlar. Uygun olmayan cümleler kurar kalıp gibi konuşurlar. Konuşma şekilleri ve ses tonları tekdüzedir. İlgisiz şekilde her şeye gülebilir ve kıkırdayabilirler. Bir cismin bir parçasına takıntı yapabilirler. Bazı objelere aşırı bağlanabilirler. Düzen takıntıları vardır. Rutinleri bozulduğunda hırçınlaşabilirler. Tekrarlayan bir hareketi örneğin el çırpma, zıplama, kendi etrafında dönme, sürekli öne arkaya sallanma, kanat çırpma gibi yaparlar.

FARKINDALIK NEDİR?

- Farkındalık yargısız olmaktır. Düşünce, duygu ve bedensel duyumları yargılamadan ve anlık yaşantının olağan ve geçici parçaları olarak izlemektir.
- Farkındalıkta düşünce ve duygular; kabullenilmekte, reddedilmemekte, yargılanmamakta, bastırılmaya ya da onlardan kaçmaya çalışılmamaktadır.
- Engellilerde farkındalığın yaratılması kültürel özelliklerle doğru orantılıdır.
- Ülkelerdeki yasal düzenlemeler ve ilköğretimden itibaren eğitim içinde engelliliğin incelenmesi ile toplum içinde yaşayan diğer bireylerin engelli ve engellilik konusunda duyarlı olması sağlanmalıdır.
- Engelli bireylere sunulan imkânlar ve bireysel duyarlılık ile farkındalığın arttığı görülmektedir.

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER İÇİN İLETİŞİM ÖNERİLERİ

GÖRME ENGELİ OLAN ÖĞRENCİLER İÇİN İLETİŞİM ÖNERİLERİ

- Öğrencinin tam görme engeli varsa iletişime geçmeden önce kendinizi tanıtırın.
- Normal bir tonda konuşun. Yerinizi değiştirdiğinizde bunu öğrenciye söyleyin.
- Yürürken siz onun koluna girmeyin, kolunuza girmesini teklif edin. Yol göstermek amacıyla bir adım önde yürüyün. Yürürken engeller karşısında uyarın.
- Yön tarif edeceğiniz zaman "sağa iki metre" ya da "yüz adım" gibi ölçüler kullanın. Yanından ayrılacağınız zaman bunu mutlaka ona söyleyin. 'Sonra görüşürüz' ya da 'görmüyor musun?' gibi terimler kullandığınızda utanmayın, üzülmeyin.
- Kapıları ya tamamen açık bırakın ya da tamamen kapalı; yarı açık kalmasın. Görme engelli öğrencinin bastonuna dokunmayın.
- Öğrenci bastonu bir yere bıraktığında bastonun yerini değiştirmeyin.
- Değiştirirseniz bunu ona söyleyin. Duyurular gibi metinleri okuyarak ona yardımcı olun.

ZİHİNSEL ENGELİ OLAN ÖĞRENCİLER İÇİN İLETİŞİM ÖNERİLERİ İLETİŞİM ÖNERİLERİ

- Sabırlı olun.
- Öğrenciye düşüncelerini sözel olarak ifade etmesi için süre tanıyın.
- Basit kelimeleri içeren sade bir dil kullanın.
- Gerekirse aynı şeyi farklı yollardan anlatmayı deneyin. Aynı anda birkaç şey söylemek kafa karıştırıcı olabilir, anlaşılmadığını hissederseniz daha basite indirgeyerek tekrarlayın.
- Engel tipine bağlı olarak öğrenci yazılı ya da sözlü iletişimi tercih edebilir. Ne tür iletişimi tercih ettiğini sorun.
- Anlamadıysanız tekrarlamasını istemekten çekinmeyin.
- Yanındakilerle değil, öğrencinin kendisi ile direkt iletişim kurun,
- Bazen resimler de iletişim için etkili bir yol olabilir.

İŞİTME ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN İLETİŞİM ÖNERİLERİ

- İlk olarak öğrencinin ne tip iletişim (işaret dili, mimikler, yazmak ya da konuşmak) tercih ettiği öğrenin.
- Bu konuyla ilgili varsayımda bulunmayıp sorun.
- Öğrenciyle konuştuğunuzu fark etmesi için omzuna dokunun ya da el sallayın.
- Kısa ve net cümleler kurun, normal bir ses tonu ile konuşun.
- Öğrencinin anlayıp anlamadığını kontrol etmek için ondan geri bildirim alın.
- Eğer öğrencinin konuşmasını anlamadıysanız bunu ona söyleyin.
- İşitme cihazı kullanıyorsa sakın ortamlarda konuşmayı tercih edin ve asla bağırarak konuşmayın.
- İşitme engelli birini sağır ve dilsiz olarak tanımlamayın.
- Çünkü bazıları konuşabilir; konuşamayanlar ise işaret dilini kullanır. İşitme engelli ile konuşan birinin arasına girmeyin. İletişimlerini zorlaştırabilirsiniz.

BEDENSEL ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN İLETİŞİM ÖNERİLERİ

- Öğrencinin kullandığı tüm yardımcı cihazlar onun kişisel alanı içerisindedir. Bu nedenle kişi istemedikçe bunlara dokunmayın.
- Örneğin kişinin el fonksiyonları limitli ise ya da protez kolu varsa tokalaşmayın.
- Öğrencinin tekerlekli sandalyesi varsa konuşurken ona yaslanmayın.
- Tekerlekli sandalyedeki bir öğrenci ile konuşurken mümkünse onunla aynı hizada olun.
- Fiziksel engelli bir öğrenciye yol tarif ederken tüm koşulları göz önünde bulundurun (mesafe, merdiven, tümsekler, ...).
- Tekerlekli sandalyedeki bir öğrencinin sandalyesini itmeden önce mutlaka izin alın.
- Transferler sırasında tekerlekli sandalyeyi yakın tutun ve tekerleklerin kilitli olduğundan emin olun.
- Koltuk değneği kullanan öğrencilere yardım etmeye çalışırken kollarından tutmayın.

KAYNAKLAR

TOHUM OTİZM ÜÇ NOKTA KÖRLER DERNEĞİ

-Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi

ÜÇ NOKTA KÖRLER DERNEĞİ

Farkındalık ve Ulaşılabilirlik Rehberi Hacettepe Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi

-dergi park.com

ZİÇEV.ORG

-Abant İzzet Baysal Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü

Engelliler.gen.tr

https://bergamaram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/35/04/964487/dosyalar/2016_06/14102

[042_33ortopedikengellibireyler.pdf](https://bergamaram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/35/04/964487/dosyalar/2016_06/14102_042_33ortopedikengellibireyler.pdf)

TUNCELİ RAM

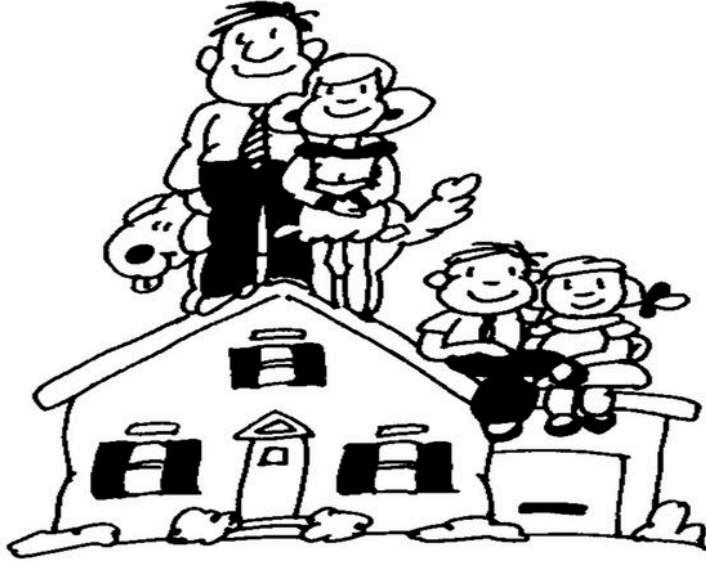
<https://www.ahmetsirin.com/bebek-ve-cocuklarda-isitme-kaybi-isitme-cihazlari>

<https://www.ozelyardimeli.com/otizm-nedir-otizimli-bir-cocuga-sahip-olmak/>

<https://www.ozelilgimgerede.com/hizmetler/bedensel-engelliler>

[https://corumzubeydehanim.meb.k12.tr/icerikler/zihinsel-engelli-bireylerin-](https://corumzubeydehanim.meb.k12.tr/icerikler/zihinsel-engelli-bireylerin-ozellikleri_6397319.html)

[ozellikleri_6397319.html](https://corumzubeydehanim.meb.k12.tr/icerikler/zihinsel-engelli-bireylerin-ozellikleri_6397319.html)

BÜLTEN YÖNETİCİSİ

Nagihan GEDİK

Özel Eğitim Hizmetleri Bölüm Başkanı

DANIŞMAN

Kübra TOPCUOĞLU SARI

Fizyoterapist

EDİTÖR

Ahmet CAN

Özel Eğitim Öğretmeni

Hatice SEZGİN PARLADI

Psikolojik Danışman